

Björkö församling och kyrka

Historisk bakgrund

Under tidig medeltid uppfördes här en liten stenkyrka, mellan den dåtida färdvägen uppe på grusåsen och den nuvarande kyrkan. Området utgjorde då en landtunga omgivet av Nömmens vatten som senare reglerats bort bl. a. i strävan efter ny odlingsmark.

Kyrkan var i dåtid så mycket mera av en social inrättning som värnade om människorna i både helg och vardagsliv. Socknen lär ursprungligen betyda ”folk som söker sig samman”. De skulle senare utvecklas till kommuner. Armod och strävsamhet kom att präglade Björkö socken som trots, eller kanske tack vare detta, kom att utveckla mycket av gemenskapskänsla.

Björkö socken lånade i penningnöd under medeltiden av den rikare grannsocknen Nävelsjö och satte då sin kyrkklocka i pant. Skulden förblev oreglerad och klockan kom aldrig tillbaka. En annan klocka troligen gjuten på 1400-talet finns kvar, om än med en omtalad skada. Den tillvitats ett par oförsiktiga ynglingars ”gälla” ringning under 1800-talet.

Den påtagliga befolkningstillväxten under 1600- och 1700-talen medförde tillbyggnader av kyrkan i etapper först åt söder och senare även norrut. Dessa tillbyggnaderna i trä var under nämnda århundraden föremål för ständiga ombyggnader och förbättringsförsök.

Under det tidiga 1800-talet blev behovet av mer permanenta åtgärder än mer påtagligt. Efter segslitna diskussioner beslutades om dagens stenkyrka. Den uppfördes under anmärkningsvärda uppoffringar från dåtidens sockenbor mellan åren 1843 och 1847.

Kyrkan tillhör den typ av mycket rymliga landsbygdskyrkor i nyklassisk stil som växjöbiskopen Esaias Tegnér förespråkade under de första decennierna av 1800-talet. Syftet var bland annat att de skulle rymma hela socknens vuxna befolkning.

Behovet hade blivit akut efter den stora befolkningsökningen i Sverige under 1800-talets första hälft. Att de gamla medeltidskyrkorna revs var dock inte helt okontroversiellt. Det fanns de som ansåg de nya, som i folkmun benämndes Tegnérlador, var både själlösa och omotiverat stora.

En omfattande beskrivning av kyrkan och dess historia finns att läsa genom att följa denna länk:

<http://www.bebyggeseregistret.raa.se/bbr2/show/bilaga/showDokument.raa;jsessionid=28AA333C7AEA1FBF65CD5296CF60584C.lx-ra-bbr?dokumentId=21000001825978&thumbnail=false>

Björkö i nutid

Björkö församling tillhör numera Vetlanda pastorat sedan 1995. Sedan dess är aktiviteter och personalresurser alltmer sammanlänkade med Nävelsjö. De båda församlingarna har en gemensam och mycket livfull kyrkokör som bär upp och inspirerar musikalivet på båda orterna. Advets- och julkonserterna, påsk- och vårkonserter samt kring allhelgonatid är några av årets musikaliska höjdpunkter.

Tillsammans med missionsförsamlingarna i Ulriksdal och Björköby bedrivs en ekumenisk

samverkan som bl. a. yttrar sig i en gemenskapshelg i januari då Björköby brukar gästas av riksbekanta talare. De för med sig nya impulser och inspirerar det ständiga samtal som förs bland oss sockenbor.

I flera årtionden har det varit tradition att utlokalisera passionsgudstjänster till de olika missionshusen i bygden. Traditionen lever vidare i Ulriksdal och i Mörteryds f d missionshus som blivit bygdehus i regi av Mörteryds bygdeförening.

På våren ordnar vi i Björkö också en "Fest för livet". Då vänder vi våra tankar ut till alla dem som saknar livets nödortf. Det gör vi inte i vemod och förtvivlan över en orättvis världsordning, utan med en glad förhoppning och önskan om att kunna göra någon liten ansats mot en bättre värld. Festmåltiden och de övriga arrngemangen skapar genom frivilligarbete ett överskott som vidarebefordras till olika projekt i Svenska kyrkans internationella arbete.

Friluftaktiviteter av flera olika slag anordnas. Friluftsgudstjänster på olika platser, mest originell är kanske Rudvalls altanmässa. Samarrangemang med hembygdsföreningen på Kristi himmelfärdsdag och fackeltåg från kyrkan till valborgsmäsoelden är nya givar i församlingen. En annan är pilgrimsvandring lokalt och med utblickar i tid och rum.

Under sommaren anordnas i Björkö församling caféträffar ett par dagar i veckan i församlingshemmet Prästgården. Hela prästgårdsområdet gjordes 2007 till en träffpunkt för församlingsbor och besökare. Onsdagar var detta i början ett gemenskapens hus för gamla och unga. Ännu hålls här veckomässor på onsdagar och flera verksamhetsgrupper har sin träffpunkt här.

På tacksägelsedagen smyckar centerkvinnorna kyrkan med skänkta gåvor från årets skörd. Efter gudstjänsten bärs dessa gåvor till prästgården, där de auktioneras ut efter samkvämet. Hela intäkten går till något välgörande ändamål. Rosa bandet, Erikshjälpen och "Kycklinghjälpen" har varit exempel på bidragsmottagare.

För dem som växt upp i socknen och på orten under 1900-talet är kyrkan och församlingslivet förknippat med många minnen. På kyrkogården vilar anförvanter vars livsverk fortfarande är en levande del av oss som för arvet vidare.

Detta blir påtagligt vart år kring allhelgonahelgen då kyrkan är öppen under gravsmyckningsdagar. Då träffas Ortsbor och tillresta med anknytning kring kaffeborden i kyrkan och både svunna och nutida händelser kommer på tal.

Här är bl a ett tillfälle då vi får återknyta bekantskap med f d sockenbor från Stensjön och de delar av Björkö socken som överfördes till Nässjö 1975. Deras familjegravar finns ju här på Björkö kyrkogård och de banden bryts inte av administrativa indelningsidéer.